

בית משפט השלום בקריות

ת"א 70226-05-19 סויד ואח' נ' בוטבול

תיק חיצוני:

בפני כבוד השופט בן ציון ברגר

תובעים 1. אחסאן סויד
2. שמעון לוי

נגד

נתבעים אור מתנאל בוטבול

פסק דין

לפני תביעה לפי [חוק איסור לשון הרע התשכ"ה – 1965](#).

תמצית העובדות הרלוונטיות

1. התובעים הם שוטרים במשטרת ישראל ביחידת "שיטור רגלי" בנהריה. הנתבע הוא אזרח שפרסם ביום 25.10.2018 בחשבון ה"פייסבוק" שלו תמונה של התובעים עם הכיתוב "זהירות כלבים". (להלן: "הפרסום")

2. התיק נידון תחילה ע"י כבוד השופטת לוקיץ והועבר לטיפול.

3. כבוד השופטת לוקיץ הפנתה את הצדדים להליך של גישור, אולם ההליך לא צלח.

4. ביום 8.2.2022 התקיים דיון הוכחות במהלכו העידו התובעים והנתבע.

טענות הצדדים

טענות התובעים

5. לדברי התובעים, ביום 25.10.2018, אזרח עובר אורח, הסב את תשומת ליבם לפרסום. התובעים טענו שבאמצעות הפרסום חשף הנתבע אותם ואת משטרת ישראל ללעג וקלס בפני כולי עלמא, על מנת להשפילם ולבזותם ללא כל סיבה. התובעים הדגישו כי הם מתגוררים במקומות קטנים שבהם כולם מכירים והפגיעה בהם מועצמת.

6. התובעים טענו כי כתוצאה מהפרסום נגרמה פגיעה בלתי הפיכה בשמם הטוב ונגרמו להם נזקים ממוניים ובכלל זה הוצאות משפט. התובעים ביקשו שביהמ"ש יביא בחשבון בין היתר שיש מקום להרתיע את ציבור "ביריוני המקלדת", קל וחומר כאשר מדובר בשוטרים שהם משרתי ציבור.

7. לאור כל האמור, ביקשו התובעים כי ביהמ"ש יחייב את הנתבע בפיצוי בסך 140,000 ₪ לכל אחד מהם, התנצלות פומבית ובהוצאות משפט ושכ"ט עו"ד.

טענות הנתבע

8. הנתבע אישר כי הוא היה זה שביצע את הפרסום, אולם טען כי לא התכוון בפרסום לתובעים. לטענת הנתבע, בתמונה לא ניתן לזהות את התובעים, מאחר שהנתבע לא חשף את שמם והם מצולמים ממרחק רב. מעבר לכך, מלבד התובעים מצולם בתמונה אדם נוסף שזהותו אינה ידועה.

9. לטענת הנתבע מדובר בתביעת סרק שמטרתה להשתיקו מאחר שהוא בחר להעלות כנגד התובעים בפרט וכנגד משטרת ישראל בכלל טענות קשות. למעשה, מדובר בהבעת דעה לגיטימית על המשטרה כגוף ציבורי, לאור התנהלותה ארוכת השנים כלפיו, להלן תמצית טענת הנתבע: **"..כהבעת דעתו האישית על משטרת ישראל כגוף ציבורי בשל היכרות מוקדמת עם המשטרה ועבר של רדיפה בלתי פוסקת של המשטרה את הנתבע אשר מתפרש על פני שנים ארוכות, תוך שהם מתעמרים בו, מכפישים אותו, מקניטים ומקנטרים את הנתבע ללא הרף"**, (ראה בהרחבה סי' 13-15 לכתב ההגנה ובאופן זהה סי' 19-25 לתצהיר הנתבע)

הנתבע טען כי היה שרוי בסערת רגשות קשה שהביאה אותו לפרסם את הפרסום האמור.

10. הנתבע הוסיף כי הפוסט נחשף למספר מצומצם של אנשים וקיבל LIKE מ-6 אנשים בלבד. מעבר לכך, הנתבע פעל להסרת הפרסום. מכאן, שטענת התובעים לפיה הפוסט נחשף לאלפי אנשים אינה נכונה.

11. הנתבע טען שככל שיקבע כי הפרסום מהווה לשון הרע, הרי שעומדת לו הגנת תום הלב שעוסקת בהבעת דעה על אדם בתפקיד ציבורי. לחילופין, עומדות לנתבע ההקלות המצוינות בסעיף 19 לחוק [חוק איסור לשון הרע התשכ"ה – 1965](#) (להלן: "החוק"). שכן לדברי הנתבע, מדובר בחזרה על דברים שכבר נאמרו תוך נקיבת המקור ושעה שהנתבע היה משוכנע בנכונותם. לחילופי חילופין, טען הנתבע שהפרסום חוסה תחת ההגנה של [סעיף 4 לפקודת הנויקין \[נוסח חדש\]](#) (להלן: "[פקודת הנויקין](#)"), שעוסק בזוטי דברים.

12. לאור כל האמור, טען הנתבע שיש לדחות את התביעה.

דיון והכרעה

לשון הרע – המתווה הנורמטיבי

13. סעיף 1 לחוק קובע כי:

”לשון הרע היא דבר שפרסומו עלול –

- 9 (1) להשפיל אדם בעיני הבריות או לעשותו מטרה לשנאה, לבוז או ללעג מצדם;
- 10 (2) לבזות אדם בשל מעשים, התנהגות או תכונות המיוחסים לו;
- 11 (3) לפגוע באדם במשרתו, אם משרה ציבורית ואם משרה אחרת, בעסקו, במשלח ידו או במקצועו;
- 12 (4) לבזות אדם בשל גזעו, מוצאו, דתו, מקום מגוריו, גילו, מינו, נטייתו המינית או מוגבלותו;
- 13 בסעיף זה ”אדם” – יחיד או תאגיד;
- 14 ”מוגבלות” – לקות פיסית, נפשית או שכלית, לרבות קוגניטיבית, קבועה או זמנית.”

19 בשעה שביהמ”ש דן בתביעת לשון הרע, עליו לבחון תחילה האם הביטוי מהווה לשון הרע על פי החוק. (סעיף 1 לחוק). לאחר מכן, יש לבחון שהביטוי אכן פורסם, בהתאם להגדרת הפרסום הקבועה בחוק. (סעיף 2 לחוק).

22. פרסום מהו

24 (א) פרסום, לענין לשון הרע - בין בעל פה ובין בכתב או בדפוס, לרבות ציור, דמות, תנועה, צליל וכל אמצעי אחר.

26 (ב) רואים בפרסום לשון הרע, בלי למעט מדרכי פרסום אחרות –

- 27 (1) אם היתה מיועדת לאדם זולת הנפגע והגיעה לאותו אדם או לאדם אחר זולת הנפגע;
- 28 (2) אם היתה בכתב והכתב עשוי היה, לפי הנסיבות, להגיע לאדם זולת הנפגע.

30 בהמשך יש לבחון, האם מדובר בפרסום הנהנה מהגנה בהתאם לחוק, למשל הגנת ”אמת דיברתי” או הגנת ”תום הלב” (סעיפים 13-15 לחוק).

33 עוד יש לציין, כי המבחן לקיום פרסום דבר לשון הרע, כפי שנקבע בפסיקה הוא מבחן אובייקטיבי. דהיינו, שלפי מבחן זה על השופט היושב בדיון לקבוע מהי המשמעות שאדם סביר היה מייחס לביטוי הנידון. (ראו: ע”א 740/86 תומרקין נ’ העצני (30.7.1989)).

37 אדם המגיש תביעה בגין לשון הרע אינו חייב להוכיח כי נגרם לו נזק בפועל, שכן גרימת הנזק בפועל אינה חלק מהגדרת ”לשון הרע”. די בכך שיש בכוחו של הפרסום לגרום לאחת התוצאות

1 המפורטות בחלופות בסעיף 1 לחוק, על מנת לבסס אחריות בגין "לשון הרע". (ראו: א.שנהר דיני
2 לשון הרע (1997))

4 הזכות לשם טוב מול הזכות לחופש הביטוי

6 14. "הדין העולה מחוק איסור לשון הרע מהווה איזון עדין בין זכויות אדם מרכזיות במשטר
7 דמוקרטי: זכות היסוד לשם טוב מזה וזכות היסוד לחופש הביטוי מזה. (רע"א 4740/00 לימור
8 אמר נ' יוסף, פ"ד נה(5) 510 – להלן פרשת אמר; ע"א 214/89 אבנרי נ' שפירא, פ"ד מג(3) 840 –
9 להלן פרשת אבנרי). שתי זכויות יסוד אלה נגזרות מהערך החוקתי של כבוד האדם (פרשת
10 אמר)". (ראו: ע"א 4534/02 שוקן נ' הרציקוביץ (4.3.2004) (להלן: "פרשת שוקן")

12 הזכות לשם טוב מהווה ערך יסוד במשטר דמוקרטי ותנאי בסיסי לחברה החותרת על דגלה את
13 ערך החירות. מדובר בזכות שמבוססת בין השאר על הצורך בהערכה פנימית, גאווה אישית והכרה
14 אישית בין בני אדם.

16 בבגץ 6126/94 סנש נ' רשות השידור (26.7.1999) נכתב כי "הגוזל את רכושי עשוי לפצות אותי
17 בממון. הגוזל את שמי הטוב גוזל את טעם קיומי. שמו הטוב של האדם קובע את ההתייחסות
18 שלו לעצמו ואת ההתייחסות של חבריו אליו. הוא קובע את יחס החברה אליו."

20 "גם הזכות לחופש הביטוי זכתה להתייחסות נרחבת בפסיקה (בג"ץ 153/83 לוי נ'
21 מפקד המחוז הדרומי של משטרת ישראל, פ"ד לח(2) 393; בג"ץ 4804/94 חברת
22 סטיישן פילם בע"מ נ' המועצה לביקורת סרטים ומחזות, פ"ד נ(5) 661; בג"ץ 2481/93
23 דיין נ' וילק, פ"ד מח(2) 456) נאמר עליה כי מדובר ב"ציפור נפשה של
24 הדמוקרטיה" (ע"פ 255/68 מדינת ישראל נ' בן משה, פ"ד כב(2) 427, 435). נקבע בעבר
25 כי גם ביטוי שיש בו לשון הרע הוא ביטוי החוסה תחת כנפי זכות היסוד לחופש
26 הביטוי, אולם, ההגנה שניתנת לביטוי חייבת להתחשב בערכים נוספים, ומשתנה
27 בהתאם לנסיבות המקרה ולאופיו של הביטוי (פרשת אבנרי; השוו: בג"ץ 806/88
28 Universal City Studios, Inc. נ' המועצה לביקורת סרטים ומחזות, פ"ד מג(2) 22 –
29 להלן פרשת Universal City Studios, Inc). בדיני לשון הרע, מתנגשות למעשה שתי
30 זכויות יסוד אלה. שתי הזכויות אינן מוחלטות, ונדרש איזון חוקתי (אופקי) בינהן
31 (פרשת אמר, בעמ' 519). ראשיתו של איזון זה נקבע בחוק איסור לשון הרע (פרשת
32 אבנרי). (ראו: פרשת שוקן, שם)

34 האיזון החוקתי בין הזכות לשם הטוב לבין הזכות לחופש הביטוי משתרע הן על קביעת האחריות
35 (בנויקין ובפלילים) בגין לשון הרע, והן על קביעת הסעדים שיש לנקוט בשעה שמתגבשת אחריות.
36 בדרך זו, ניתן להגדיר את הביטויים המהווים לשון הרע, לקבוע את היקפן של ההגנות המנויות
37 בחוק ולדון בסוגיית הפיצויים. (שם)

38 מן הכלל אל הפרט

1

2 15. אין מחלוקת בין הצדדים שהנתבע פרסם תמונה של התובעים עם הכיתוב "זהירות כלבים". ברי
3 לכל, כי השוואת התובעים הלבושים במדים לכלבים, היא אמירה שיש בכוחה לבזותם ולהשפילם
4 בעיני כל אדם שנחשף לפרסום.

5

6 16. בכל הנוגע לזיהוי התובעים, הנתבע טען שבתמונה התובעים נראים ממרחק רב ויש קושי לזהותם.
7 אין בידי לקבל טענה זו. לפי ההלכה הפסוקה, דרישת הזיהוי היא דרישה מהותית ולא טכנית.
8 הזיהוי אינו דורש כי יעשה זיהוי מפורש של הנפגע מלשון הרע אלא די בכך שניתן לזהותו
9 באמצעים אחרים למשל מאפיינים יחודיים של האדם או תפקידו או תמונתו כפי שבאו הדברים
10 לידי ביטוי בע"א 8345/08 בן נתן נ' בכרי (27.7.2011), להלן: **"פרשת בן נתן**:

11 **"34. דרישת הזיהוי הינה דרישה מהותית ולא טכנית. השאלה אינה האם שמו של אדם צויין**
12 **באופן מפורש בדברים שפורסמו. כפי שנקבע בסעיף 3 לחוק, דרישת הזיהוי תמולא באותם**
13 **המקרים בהם מיוחסים דברים שפורסמו לפרט הטוען לפגיעה באופן משתמע מן הפרסום או**
14 **כתוצאה מנסיבות חיצוניות או משילובם של הפרסום והנסיבות החיצוניות**

1 **כך למשל, במקרים בהם לא נזכר שמו של אדם בדברים שפורסמו אך נזכרים או מוצגים פרטים**
 2 **המביאים לזיהויו בידי הסביבה הקרובה לו או אף בידי סביבה רחבה יותר - יכול שיימצא**
 3 **המפרסם (או יתר האחראים לפרסום) חייב בגין הוצאת לשון הרע, ובלבד שהמדובר בנתונים**
 4 **שהם בידיעתם הרגילה של אלו ששמעו את הדברים או קראו אותם (השוו: עניין אפל, בעמ'**
 5 **617-616; גנאים, קרמניצר ושנור, בעמ' 408 בו מובא סעיף 3(א) לנוסח החוק המוצע על ידם)".**

7 היוצא מן האמור כי שאלת הזיהוי אינה האם שמו של אדם צויין באופן מפורש בדברים שפורסמו.
 8 אלא האם ניתן לזהותו גם בדרך אחרת באמצעות הפרסום שנעשה? , ככל שהדברים נוגעים
 9 לדרישת הזיהוי, יש לבחון על פי מדד אובייקטיבי, האם האדם הסביר היה קושר בין הדברים
 10 שפורסמו לבין הפרט ומזהה אותם כמי שהתייחסו אליו. "בהעדר זיהוי של הפרט וייחוס הדברים
 11 אליו - לא עלולה להיגרם פגיעה בשמו הטוב אף אם הוא עצמו חש שרגשותיו נפגעו. המבחן
 12 האובייקטיבי נגזר ממהות הזכות לשם טוב - הערכת הסביבה את הפרט." (ראו: פרשת בן נתן).
 13 התובעים העידו כיצד נודע להם על הפרסום ולטענתם אזרח פנה אליהם והעיר להם על קיומו של
 14 הפרסום וכן, חבריהם לעבודה, ראה פי עמ' 3 ש' 19-20, פי עמ' 5 ש' 6-3. אני ער לכך, שלא הובאו
 15 עדים שראו את הפרסום אך במקרה הנדון אני נותן אמון בעדותם ומקבלה כאמת בין היתר, נוכח
 16 עדותו של הנתבע בעצמו כי צילם את התובעים במהלך עבודתם משום ששו "מלכודות לאזרחים"
 17 נתנו דוחות לאזרחים במקום שבו לא קיים מעבר חציה (אשר ככול הנראה הוסדר מאוחר יותר), פי
 18 עמ' 7 ש' 28-30 וכן, לאור תפקידם של התובעים כשוטרי סיור לרבות סיור רגלי בשד' הגעתון
 19 נהריה. עדותם של התובעים לא נסתרה למשל שבמועד הצילום כלל לא עבדו באותה משמרת
 20 וכיוצא"ב. יש לציין כי הנתבע טען שמחק את הפרסום אולם בפועל לא הביא העתק צילומי של
 21 התמונה שפרסם בפייסבוק ו/או זו שצולמה במכשיר הטלפון הנייד שלו כדי להיווכח שבשום
 22 מקרה לא ניתן לזהות את התובעים. ההיפך הוא הנכון, הנתבע הודה שמי שמכיר את התובעים
 23 יכול לזהותם מהתמונה:

24 " ש.ש. מי שמכיר אותם מזהה? "

25 ת. כן. זה לא משנה... " (ראו: פרוטוקול דיון מיום 8.2.2022, עמ' 6, ש' 25-26)

27 יש לציין כי על פי ההלכה לעיל לא די לטעון כטענת הגנה כי הנתבע לא נתן כל פרט זיהוי אשר יש
 28 בו כדי להצביע על זהותם האישית, שמם או מקום מגוריהם או כל דבר אחר שמייחסים לנתבע.
 29 כאמור, אין מחלוקת שהנתבע פרסם תמונה שיש בה להצביע על זהות התובעים באופן מפורש כפי
 30 עדותו לעל, ואף באופן עקיף שכן ניתן להניח שמדובר בשוטרים העובדים בתחנת נהריה, שוטרים
 31 המבצעים סיור רגלי במסגרת משמרתם ביום ובשעה מסוימת, לעיתים גם אפיון חיצוני כמו מבנה
 32 גוף יכול לאפשר את הזיהוי ולכן, וכפי שצינתי לעיל, אין בידי לקבל את טענת הנתבע ואני קובע כי
 33 ניתן היה לזהות את התובעים על פי התמונה שפורסמה.

34 17. מבלי למעט מהאמור לעיל, התובעים משרתים כשוטרים שנים רבות ומכוח כך מוכרים ע"י אנשים
 35 רבים. אין ספק שסביבתם של השוטרים שזיהתה אותם בפרסום, עשויה להיות מושפעת מתוכן
 36 הדברים שפרסם הנתבע. לפיכך, עצם העובדה שהנתבע לא פרסם את שמותיהם, אינו מוריד מערך
 37 הפגיעה בהם. אוסיף במאמר מוסגר שהיה בכוחם של התובעים להביא עדים שיעידו על מהות
 38 הפגיעה, אולם, כלשון הסעיף עליהם להוכיח כי מדובר בפרסום ש"עלול" לפגוע בהם ולבזותם ואין
 39 ספק שהפרסום דנן עומד בתנאי הסעיף.

1

2 18. מעבר לכך, ניתן לראות בתמונה בברור את פניהם של התובעים וככל שמאן דהוא לא זיהה אותם,
3 היה בכוחו לעשות "תקריב" של התמונה, שהרי היא פורסמה ב"פייסבוק".

4

5 19. כוונת הנתבע בפרסום " זהירות כלבים" ותמונת התובעים : בעניין זה אקדים ואציין שהנתבע
6 לאורך כתבי הטענות (כתב הגנה, תצהיר ועדותו שתובא להלן) מסר גרסה מדוע עשה את הפרסום,
7 להלן: "הגרסה הראשונה" אך במהלך עדותו מצא למסור גרסה נוספת שתכונה "הגרסה
8 השנייה", שלא באה לידי ביטוי בכתב ההגנה ונועדה אך לשמש בידו כמעין טענת הגנה, אינה
9 אמינה בעיני אך מעבר לכך, שתי הגרסאות כפי שאראה בהמשך אין בהן כל הגנה.

10

11 20. הנתבע נשאל על כוונתו בפרסום הביטוי וענה כדלקמן (להלן: "הגרסה הראשונה"):

12

13 "ש. למה התכוונת כשכתבת "זהירות כלבים" שאמרת קודם שאין כלבים בתמונה. למה הכוונה
14 ב"זהירות כלבים".

15

16 ת. קודם כל תקופה אם אני חוזר אחורה, משטרת ישראל מתנכלת לי, שבוע שבועיים לפני
17 מקרה זה היה לי מקרה עם האישה שהמשטרה עשתה לי מקרה, והייתי בסערת רגשות בלי
18 קשר עם כל המצבור שיש לי על המשטרה, אני לא מכיר אותם יכול היה להיות שם שני קצינים
19 אחרים, אין לי משהו איתם, אין לי שום דבר לגביהם, הדבר היחיד הוא רק לגבי המוסד
20 המשטרתי. איפה שנמצאת התמונה הם עשו מלכודת לאזרחים וזה הוסיף לי לדבר הזה, פניתי
21 לגוף המשטרתי שהם מייצגים, בגלל המדים. אם אני אראה דוור אז אני אצלם את הדואר וזה
22 נותן לי לגטימציה לגבי הדואר.

22

23 ש. לפי מה שהסברת שאתה טוען שהמשטרה באופן כללי, הם כלבים באותו מקרה, ואני עושה
24 חשבון פשוט משטרה, תמונה, כלבים, שוטרים מצולמים זאת אומרת שהם כלבים?
25 ת. זה לא מה שאני אומר. אמרתי שאני פונה לגוף המשטרתי.

25

26 ש. אז הם שוטרים.
27 ת. אני לא אשם שהם שוטרים. באמת לא אשם. אין לי שום דבר נגדם, רציתי להביע את דעתי
28 על הגוף המשטרתי.

28

29 ש. לדעתך שוטרים הם כלבים?
30 ת. זה לא מה שאני אומר. זאת לא הכוונה. מותר להביע דעה על מוסד מוסדי.
31 ש. לא כתבת על האדם אחר?

31

32 ת. לא היתה לי כוונה על שום אדם, לא התכוונתי לשום אדם ספציפי. (ראו: פרוטוקול דיון
33 מיום 8.2.2022, עמ' 5, ש' 27-36; עמ' 6, ש' 1-8)

33

34 הנה כי כן, על פי טענת הנתבע -הגרסה הראשונה הנה בבחינת הבעת דעה על הגוף המשטרתי, ורק
35 במקרה צולמו התובעים בהיותם לובשי מדי משטרה .

36

37 הנתבע לאור טענתו שמדובר בביקורת לגיטימית על משטרת ישראל כגוף מוסדי נשאל ע"י ב"כ
38 התובעים: "למה בחרת לצלם תמונה ספציפית שלהם ולא צילמת שלט של המשטרה?"

39

1 בתגובה לשאלה זו, ענה הנתבע כדלקמן (להלן: "הגרסה השנייה"):

2
3 **"ת. במקרה שצולם המקרה, היה קיוסק של חבר שלי ז"ל, ואני ישבתי שם, הם בלי קשר למצב**
4 **שלי, עשו מלכודות לאזרחים, היום העיריה במקרה זה, העיריה סידרה את המעבר חציה כדי**
5 **שהם לא יוכלו לעשות מלכודת. היום הם לא עומדים שם, הם עשו משהו לא לגיטימי למשטרת**
6 **ישראל, ולכן צילמתי."** (שם, בעמ' 7, ש' 27-30)

7
8 בתשובה זו, שינה הנתבע את גרסתו. שכן, תחילה טען הנתבע שביקש לבקר את משטרת ישראל
9 כגוף מוסדי ללא קשר לתובעים באופן אישי וזאת לאור התנהלות משטרת ישראל מולו בעבר
10 ואילו בגרסה השנייה העיד שהצילום מכוון כלפי התובעים דווקא, מאחר שעשו מעשה שלא היה
11 לגיטימי בעיניו. בהתאם לגרסה השנייה של הנתבע כאמור, התובעים עצמם עשו מעשה שלא היה
12 לרוחו ולכן פרסם את תמונתם עם הכיתוב "זהירות כלבים".

13 **מכאן, שעל פי כל אחת מהגרסאות אין לקבל את טענת הנתבע לפיה הוא לא התכוון לתובעים**
14 **בפרסום שעשה.**

15
16 21. יחד עם זאת, מצאתי להרחיב קמעה בשני היבטים שעלו מגרסאות הנתבע הראשון, נובע מגרסתו

17 הראשונה והיא נוגעת לאבחנה שבין לשון הרע כלפי קבוצה לעומת לשון הרע כלפי יחיד או חבר
18 בקבוצה והשני, האבחנה שבין ביקורת לבין ביזוי או השפלה.

19 התובע הציג כאמור לעיל, שתי גרסאות בראשונה טען לביקורת כלפי משטרת ישראל כמוסד
20 משטרתית ואף ציין במפורש בעדותו כי לא הייתה לו "כל כוונה על שום אדם" שכן, לא התכוון
21 לשום אדם ספציפי למרות שיש לזכור שמדובר בצילום של התובעים תחת הכותרת "זהירות
22 כלבים", לטענתו, הפרסום נעשה משום שהמשטרה מתנכלת לו. בהמשך עדותו מסר כי גרסה
23 שנייה לפיה התובעים צולמו כי עשו מעשה לא לגיטימי "מלכודת לאזרחים" (אשר עברו כביש שלא
24 במעבר חצייה). בפרשת בן נתן שהובאה לעיל, ניתן ביטוי מפורש לדרישת הזיהוי של הפרט או חבר
25 הקבוצה בין אם נזכר במפורש או באמצעים אחרים המאפשרים את זיהויו, האבחנה בין היחיד
26 לקבוצה אינה בשאלה האם מדובר בפרסום המהווה לשון הרע אם לאו שכן, **ס' 1 לחוק איסור**
27 **לשון הרע** מכיר בלשון הרע גם כלפי תאגיד/קבוצה לפיכך, האבחנה הנדרשת בין היחיד לבין
28 הקבוצה עניינה באפשרות להגיש תובענה על ידי היחיד במקרה של פרסום לשון הרע כנגד
29 תאגיד/קבוצה וזאת נוכח ההגבלה **בס' 4 לחוק איסור לשון הרע**. על כך נקבע בפרשת בן נתן :

30 **" 47. מה היחס בין הוראת סעיף זה לדרישת הזיהוי הקבועה בסעיפים 1 ו-3 לחוק איסור**
31 **לשון הרע? לדידי, אין בין השתיים ולא דבר. כל אחת מן השתיים על רגליה שלה עומדת. במישור**
32 **הזכות לשם הטוב של הפרט, נתונה לפרט הזכות לנקוט בהליך בגין פגיעה בשמו הטוב אף אם זו**
33 **נגרמה בעקבות פרסום דברים ביחס לקבוצה עליה הוא נמנה. לעומת זאת, במישור ההכרה**
34 **באינטרס להגן על שמן הטוב של קבוצות, האפשרות כי פרט ינקוט בהליך בגין פגיעה בשם הטוב**
35 **של הקבוצה עליה הוא נמנה אינה נתונה לו".**

36 במקרה דנן, הנתבע עצמו סתר את גרסתו הראשונה שמדובר בביקורת על המוסד המשטרתית עת
37 יחס לתובעים מעשה לא לגיטימי ומשום כל צילם אותם והעלה זאת לפייסבוק תחת הכותרת
38 "זהירות כלבים". לכן, הנתבע אינו יכול לחסות תחת ההגנה של **ס' 4 לחוק איסור לשון הרע**.

1 **ברם, מסקנה זו** אינה נובעת רק מזיהוי התובעים כיחידים הקבוצה שעליה הם נמנים שוטרי ישראל,
2 אלא גם ממהות הפרסום שנעשה. הנתבע טען שמדובר בביקורת כלפי המוסד המשטרה.
3 טרם ארחיב קמעה בנושא אציין, כי במבחן השכל הישר לא ברורה לי מהי הביקורת שהעלה
4 הנתבע על משטרת ישראל? שהרי ביקורת נועדה להצביע על מעשה או התנהלות ו/או אפילו מחדל
5 של הגוף המבוקר כדי להביא לשינוי או אפילו דיון ציבורי, במקרה דנן, זולת הכותרת "זהירות
6 כלבים" וצילום התובעים לא נאמר דבר וחצי דבר לגבי דבר הביקורת שביקש הנתבע לעלות, לכן,
7 גם על פי מבחן השכל הישר אין בפרסום שנעשה דבר עם ביקורת.

8 בנוסף, ביקורת כאמור היא כלי אחד מני רבים לעורר שיח ענייני כנגד פעולות הגוף המבוקר ו/או
9 האדם המבוקר בדומה לסאטירה והיא חלק מ"חופש הביטוי", לפיכך, והגם שאיננו עוסקים
10 בעבירה של העלבת עובד ציבור אלא בתביעה לפי [חוק איסור לשון הרע](#), ניתן לראות כי הפסיקה
11 הכירה בביקורת לגיטימית ונוקבת אפילו שיש לה מאפיינים מעליבים וצמצמה את האפשרות
12 להגשת הליך פלילי הגין העלבת עובד ציבור, ראה למשל, [דנ"פ 7383/08 אונגרפלד נגד מדינת](#)
13 [ישראל](#), פ"ד סה(1) 23 ברם, גם אם ביקורת כאמור צומצמה לעניין ההליך הפלילי היא אינה
14 בהכרח מוגנת מפני תביעת לשון הרע שכן, לצורך קביעת "לשון הרע" אין לנו עניין רק בתוכן
15 הדברים אלא גם בדרך שבה נאמרו הדברים ראה לעניין דברי כב' הש' עמית [ברע"פ 5991/13](#)
16 [אליצור סגל נגד מדינת ישראל](#):

17 "דעתי שונה. לטעמי, המבחן התוכני וההסתברותי שנקבעו בעניין אונגרפלד לצורך השאלה מה
18 הביטוי שייחשב כ"העלבה" של עובד ציבור, אינו חל כלל על קללות וגידופים בטהרתם (וראו
19 פסק הדין [ברע"פ 9419/08 יששכר בן חיים נ' מדינת ישראל](#) [פורסם בנבו] (7.5.2012)). עיקרם
20 של קללות וגידופים הוא בביזוי ובהשפלה והם לא מתכתבים עם אף אחד מהטעמים והרציונלים
21 שבבסיס חופש הביטוי. למצער, הקשר בין חרפות וגידופים לטעמים ולתכליות של חופש הביטוי
22 הוא רופף ביותר (השוו [לבג"ץ 5239/11 אבנרי נ' הכנסת](#), [פורסם בנבו] פסקה 6 לחוות דעתי
23 (15.4.2015)).

24
25 3. ביקורת - ואף ביקורת קשה ובוטה - לחוד, וקללות וגידופים לחוד. אכן, לא תמיד ההבחנה בין
26 "ביקורת" או "ביטוי פוליטי" לבין קללות וגידופים היא ברורה. כך, לדוגמה, שימוש בדימויים,
27 במטפורות מעליבות או בכינויים שונים עשויים ליפול לשתי הקטגוריות. הערתי מתייחסת
28 לאותם מקרים בהם ברור כי מדובר בקללות ובגידופים, ובנקודה זו דעתי שונה במעט מהאמור
29 בפסקה 42 לפסק דינה של הנשיאה (בדימ'), ככל שמשתמעת ממנה גישה שיש בה כדי להצר עוד
30 יותר את גבולות העבירה".

31 כפי שציינתי, אין אנו עוסקים בעבירה פלילית של העלבת עובד ציבור ואין אנו עוסקים בביקורת
32 שכן לא נאמרה כל ביקורת זולת כינויים של התובעים ככלבים לכן, כל שנותר מגרסאות הנתבע
33 הוא גידוף התובעים לשם גידופם והעלבתם.
34

35 22. לאור כל האמור, אני סבור שכל מטרתו של הפרסום היה להציג את התובעים בצורה מבישה
36 ופוגעת ואין בינם לבין ביקורת לגיטימית ו/או אפילו מורת רוח עניינית מהתנהגותם של התובעים
37 דבר וחצי דבר. מדובר בסגנון משתלח ופוגעני כלפי מי שמפקדים על אכיפת שלטון החוק במדינה,
38 תוך כדי שהם מנסים לבצע את תפקידם. בפרסומים אלה יש להשפיל את התובעים ולעשותם
39 מטרה ללעג ולבוז ברבים והם עלולים לפגוע בתובעים, בתפקידם ובמשלח ידם.

1
2 23. לפיכך, טענת הנתבע לפיה מדובר ב"זוטי דברים", טוב הייתה אלמלא באה לעולם בהתייחס
3 לפרסומים חמורים אלה, מבלי למעט מהאמור, הגנת זוטי דברים יכולה לעלות לו היה מוגש כתב
4 אישום בגין העלבת עובד ציבור, במקרה הנדון, לפרסום שעשה הנתבע אין כל ערך ביקורתי, ענייני
5 זולת ביזויים במתכוון של התובעים. כפי שאראה בהמשך, במסגרת בחינת טענות ההגנה של
6 הנתבע, הנתבע יודע להבחין בין ביקורת לגיטימית או פעולה לגיטימית כנגד התנהלות המשטרה
7 לעומת הפרסום שעשה.

8
9 24. בטרם סיום חלק זה, הנתבע הפנה את בית המשפט לפסק הדין – "פרשת שוקן" אליה הפנה הנתבע
10 במסגרת כתב הגנתו. (ראו: פרשת שוקן, שם), אקדים ואומר שהשוואה לפרשת שוקן אינה
11 רלוונטית לעניין הנדון כאן, פרשת שוקן עסקה בכתבה שפורסמה במסגרת טור דעות. הכתבה
12 התייחסה לדברים שאמר יו"ר ובעלים של קבוצת כדורגל ופורסמה במוסף ספורט מספר ימים
13 קודם לכן.

14 הדמות הציבורית אליה התייחס כבוד הנשיא דאז ברק הייתה דמות שיש לה נגישות רבה לכלי
15 התקשורת ונמצאת במרכז של ויכוח ציבורי. בהקשר לדמות ציבורית מסוג זה, נכתב שהזכות
16 לשם טוב נחלשת. אולם, לא כך בעניינינו. במקרה דנן, מדובר בשני שוטרים שלא ממלאים תפקיד
17 בכיר כמו מפכ"ל למשל ואין להם כל נגיעה לכלי תקשורת כזה או אחר. כמו כן, הם כשלעצמם
18 אינם נמצאים בלבה של מחלוקת ציבורית כזו או אחרת, ובפעל כפי שהעיד הנתבע הם לא פעלו
19 כנגד הנתבע באיזהו אופן. לפיכך, איני סבור שניתן לקבוע כפי שנקבע בפרשת שוקן לגבי אנשי
20 ציבור שכאשר מאזנים בין זכותם לשם טוב לזכות לחופש הביטוי של הנתבע, הזכות לשם טוב
21 נחלשת.

22
23 25. לעניין יסוד הפרסום עצמו, אין מחלוקת ש-6 אנשים לפחות עשו LIKE לפוסט ומכאן שוודאי
24 שהוא הגיע לעוד אנשים זולת התובעים. (ראו: סעיף 2 לחוק)

25
26 26. כעת, אפנה לבחון האם עומדות לנתבע ההגנות הקבועות בחוק.

27
28 הגנת תום הלב

29
30
31 סעיף 15 לחוק קובע: "במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע תהא זאת הגנה טובה אם הנאשם
32 או הנתבע עשה את הפרסום בתום לב באחת הנסיבות האלו:
33 (1) הוא לא ידע ולא היה חייב לדעת על קיום הנפגע, או על הנסיבות שמהן משתמעת לשון הרע
34 או התייחסותה לנפגע כאמור בסעיף 3;
35 (2) היחסים שבינו לבין האדם שאליו הופנה הפרסום הטילו עליו חובה חוקית, מוסרית או
36 חברתית לעשות אותו פרסום;
37

1 (4) הפרסום היה הבעת דעה על התנהגות הנפגע בתפקיד שיפוטי, רשמי או ציבורי, בשירות
2 ציבורי או בקשר לענין ציבורי, או על אפיו, עברו, מעשיו או דעותיו של הנפגע במידה שהם
3 נתגלו באותה התנהגות".

4
5 27. בבסיס הגנת סעיף 15 לחוק עומדת דרישת תום הלב וסבירות הפרסום. פרסום באחת הנסיבות
6 הקבועות בסעיף 15 לחוק, שלא חרג מתחום הסביר בנסיבות העניין, מקים על פי סעיף 16(א) לחוק
7 חזקה בדבר תום לב. סעיף 16(ב) לחוק קובע חזקה הפוכה להיעדר תום לב, אם מתקיימת בפרסום
8 אחת הנסיבות המנויות בסעיפי המשנה שלו כדלקמן: (1) הדבר שפורסם לא היה אמת, והוא לא
9 האמין באמיתותו; (2) הדבר שפורסם לא היה אמת והוא לא נקט לפני הפרסום אמצעים סבירים
10 להיווכח אם אמת הוא, אם לא; (3) הוא נתכוון על ידי הפרסום לפגוע במידה גדולה משהיתה
11 סבירה להגנת הערכים המוגנים על-ידי סעיף 15".

12 28. "אלמנט הסבירות מהווה, אפוא, יסוד דומיננטי בפן החיובי ובפן השלילי, של חזקת תום הלב על
13 פי סעיף 16 לחוק. בפן החיובי של חזקת תום הלב יש לבחון באופן אובייקטיבי אם הפרסום לא
14 חרג מתחום הסביר בנסיבות המקרה. בפן השלילי של החזקה, נדרש לבחון במבחן משולב,
15 אובייקטיבי ועובדתי, האם המפרסם התכוון לפגוע במידה הגדולה מן הסביר להגנת הערכים
16 המוגנים על ידי הגנת תום הלב. בשני הפנים, הסבירות היא ענין נורמטיבי-ערכי, הבנוי על
17 מכלול נסיבות המקרה תוך איזון בין ערכים חברתיים שונים שבהשתלבותם ובהחלתם היחסית
18 מתגבש סדר חברתי ראוי." (ראו: תא (ת"א) 9715-09-17 שרעבי נ' בן נאים (13.7.2020) וההפניות
19 שם (להלן: "פרשת שרעבי"))

20 29. כפי שצינתי לעיל, איני סבור שהפרסום "זהירות כלבים" מהווה ביקורת כלשהי ו/או הבעת דעה
21 עניינית על התובעים במסגרת תפקידם הציבורי. הנתבע על פי עדותו יודע להבחין בין ביקורת
22 עניינית ו/או פעולה עניינית לבין העלבה, בעדותו העיד שאכיפת החוק היא לגיטימית ואף העיד כי
23 במקרה אחר שבו קיבל דו"ח על אי עטיית מסיכה למרות שלטענתו עטה מסיכה, פנה לעו"ד הציג
24 סרטון ובעקבות כך הדו"ח שקיבל בוטל על כך אמר הנתבע:

25 "ש. האם אתה חושב שאכפת החוק היא לא לגיטימית?
26 ת. היא לפי החוק היא לגיטימית. קיבלתי דו"ח על מסכה, אני עם מסכה על הפנים, הלכתי
27 לעו"ד שילמתי 1000 ₪ וקיבלתי מכתב שהם חזרו מעצמם כי יש לי סרטון.
28 ששטר נותן לי דו"ח על מסכה שיש לי מסכה זה מרגיז. לתת את הדעה שלי על משטרה או כל
29 דבר אחר זו זכותי", פ' עמ' 8 ש' 1-4.

30 במקרה הנדון, לא הייתה בין הנתבע לתובע כל אינטראקציה ולמרות שידע שאכיפת החוק כפי
31 שביצעו התובעים במשמרתם היא לגיטימית ביצע את פרסום לשון הרע כלפיהם תוך שבמתן
32 גרסתו השנייה להעלאת הפרסום ביקש לייחס לתובעים מעשה לא לגיטימי- שהתובעים התנהגו לא
33 כשורה ויש להיזהר מהם. (ראו: דברי הנתבע עצמו כפי שנזכרו לעיל, בפרוטוקול דיון מיום
34 8.2.2022, עמ' 7, ש' 28-30)

35
36 6. מעבר לכך, הפרסום שעה הנתבע בתמונת התובעים תחת הכותרת "זהירות כלבים" לאור האמור
37 לעיל, חורג מהסביר ואינו מקיים את הפן החיובי של חזקת תום הלב בסעיף 16(א) לחוק. שכן, יש
38 בפרסומים כדי לפגוע במידה גדולה משהייתה סבירה לערכים המוגנים. בכך, מתקיים הפן השלילי
39 של חזקת תום הלב במובנו של סעיף 16(ב) לחוק. (ראו: פרשת שרעבי, שם) תמונתם של

1 התובעים פורסמה, על מנת לפגוע בהם. אילו רצונו של הנתבע היה להלין על התנהלות המשטרה
2 באופן כללי, היה ביכולתו להתלונן על השוטרים שהתנהגותם כלפיו לא הייתה תקינה לעניות דעתו
3 ולא לצאת בפרסומים כנגד התובעים עצמם שאין בינם לבין איזה מתלונותיו דבר וחצי דבר.
4 למותר לציין, שגם לשיטת הנתבע אם היה רוצה להלין על המשטרה יכול היה לעשות זאת באופן
5 כללי ללא פרסום של תמונת התובעים וללא הכיתוב המיוחד להם בכותרת התמונה " זהירות
6 כלבים".

7 30. לפיכך, איני סבור שהנתבע פרסם את הפרסום בתום לב ועל מנת להזהיר את הציבור מהתנהלותה
8 הקלוקלת של משטרת ישראל. שכן כאמור, פעם אחת טען הנתבע שפרסם את הפרסום לאור
9 ה"רדיפה" שהמשטרה מנהלת כלפיו (ראו: פרוטוקול דיון מיום 8.2.2022, עמ' 7, ש' 22-23) ופעם
10 שנייה טען הנתבע שפרסם את הפרסום לאור התנהלות התובעים עצמם:

11
12 "ש. אמרת שהתובעים עושים מלכודת בגלל שהם עבדו שם וחיכו לאנשים, צילמת והעלת
13 כלבים. האם בגלל אותו אירוע עשית זאת.

14 ת. לא. זה בנוסף לכל מה שעברתי עם משטרת ישראל. את התובעים עצמם אני לא מכיר. אם זה
15 היה נכון מה שאתה אומר, הייתי מתקרב אליהם ומצלם אותם ברור ומשש." (עמ' 9, ש' 11-14)

16
17 דהיינו, שינוי הגרסאות שמסר הנתבע בכל הנוגע למטרת הפרסום נועד ליתן תירוץ לפרסום שבוצע
18 כדי להיכנס לגדרי ההגנות [בחוק איסור לשון הרע](#) ברם, כפי שפרטתי לעיל, אין בטענות ההגנה של
19 הנתבע לא במישור תום הלב ולא במישור אמת דיברתי דבר וחצי דבר עם הפרסום שבוצע ועל כן,
20 ואין מקום לקבל את גרסתו בהקשר זה ולהקנות לו הגנה בחסות החוק.

21
22 31. לאור כל האמור, אני סבור שיש בפרסום שפרסם הנתבע אמירה המהווה פרסום לשון הרע ושלא
23 עומדת לנתבע הגנת תום הלב הקבועה בחוק.

24 הפיצוי

25
26
27 32. התובעים ביקשו כי ביהמ"ש יפסוק פיצוי של 140,000 ₪ ללא הוכחת נזק.
28 בסעיפים 43 ו-44 לכתב התביעה מפרטים התובעים את הסעד הכספי המבוקש:

29
30 בטרם אדון בשיעור הפיצוי אקדים ואומר, כי הסעד המבוקש כולל בתוכו היבטים כללים
31 הקשורים לפגיעה במשרתי הציבור באופן כללי, בציבור כלל השוטרים, במשטרת ישראל או בכלל
32 לובשי המדים. כפי שדנתי לעיל, פגיעה בקבוצה אינה ניתנת לתביעה אזרחית על ידי התובעים
33 עצמם:

34 "4. לשון הרע על חבר בני אדם או על ציבור כלשהו שאינם תאגיד, דינה כדין לשון הרע על
35 תאגיד, אלא שאין בה עילה לתובענה אזרחית או לקובלנה, ולא יוגש כתב אישום בשל עבירה לפי
36 סעיף זה אלא על ידי היועץ המשפטי לממשלה או בהסכמתו", [ס' 4 לחוק איסור לשון הרע](#).
37 לכן, ונוכח דרישת הסעד המבוקש וההנמקה העומדת ביסוד הנזק הנטען ללא שניתן לדרוש סעד
38 כספי עבור פגיעה בכלל הקבוצה היא חריגה ואין בידי לקבלה.

יתר על כן, לשקילת גובה הפיצוי היבטים נוספים:

33. סעיף 7א(ב+ג) לחוק קובע:

"(ב) במשפט בשל עוולה אזרחית לפי חוק זה רשאי בית המשפט לחייב את הנתבע לשלם לנפגע פיצוי שלא יעלה על 50,000 שקלים חדשים, ללא הוכחת נזק.

(ג) במשפט בשל עוולה אזרחית לפי חוק זה, שבו הוכח כי לשון הרע פורסמה בכוונה לפגוע, רשאי בית המשפט לחייב את הנתבע לשלם לנפגע, פיצוי שלא יעלה על כפל הסכום כאמור בסעיף קטן (ב), ללא הוכחת נזק."

34. לאור האמור, הרי שמקסימום הפיצוי האפשרי ללא הוכחת נזק לפי חוק זה אינו עולה על 100 אלף ₪. בחירת הנתבע לפרסם את הפרסום ב"פייסבוק" לפני לא פחות מ-500 חברים (ראו: דברי הנתבע בפרוטוקול דיון מיום 8.2.2022, עמ' 8, ש' 6), בצירוף האמירה הפוגענית "זהירות כלבים" המתייחסת למעשיהם של התובעים במסגרת מילוי תפקידם, יש בה כדי ללמד על התנהלות מחושבת של הנתבע בכוונה לפגוע בתובעים.

35. "פיצוי בגין לשון הרע נועד לפצות את הנפגע על הפגיעה בשמו הטוב, לפצות על העוולה ולתקן את העוול שנגרם לנפגע. בפסיקת הפיצוי יש להתחשב, בין היתר, בהיקף הפגיעה, במעמדו של הניזוק בקהילתו, בהשפלה שסבל, בכאב ובסבל שהיו מנת חלקו ובתוצאות הצפויות מכל אלה בעתיד. הבחינה היא אינדיווידואלית, כל מקרה לנסיבותיו. אין לקבוע "תעריפים" ובכל מקרה יש להתחשב בטיב הפרסום, בהיקפו, באמינותו, במידת פגיעתו ובהתנהגות הצדדים. התנהגותו של המזיק, אף היא עשויה להשפיע על שיעור הנזק והערכתו. כך למשל התנצלות על דברי לשון הרע - עשויה להקטין הנזק שהם גרמו ובכך להשפיע על שיעור הפיצויים ומנגד מזיק היודע כי דבריו אינם אמת והעושה כל מאמץ בביהמ"ש להוכיח את אמתותם, עשוי לגרום להגברת נזקו של הניזוק ובכך להגביר את פיצוי לו יהיה זכאי" (ראו: פרשת שרעבי, שם)

36. בעניין הקלות הפיצוי הקבוע בחוק, קובע סעיף 19 לחוק כדלקמן:

"בבואו לגזור את הדין או לפסוק פיצויים רשאי בית המשפט להתחשב לטובת הנאשם או הנתבע גם באלה:

(1) לשון הרע לא היתה אלא חזרה על מה שכבר נאמר, והוא נקב את המקור שעליו הסתמך;

(2) הוא היה משוכנע באמתותה של לשון הרע;

(3) הוא לא נתכוון לנפגע;

(4) הוא התנצל בשל הפרסום, תיקן או הכחיש את הדבר המהווה לשון הרע או נקט צעדים להפסקת מכירתו או הפצתו של עותק הפרסום המכיל את לשון הרע, ובלבד שההתנצלות, התיקון או ההכחשה פורסמו במקום, במידה ובדרך שבהן פורסמה לשון הרע, ולא היו מסוייגים."

1 37. במקרה דנן, לא הוכח שלשון הרע הייתה חזרה על דברים שנאמרו וודאי שהנתבע עצמו הוא
2 המקור לפרסום ולא אחר. בכל הנוגע להתנצלות, הצדדים חלוקים. בעוד שהתובעים טוענים
3 שהנתבע היה מוכן להתנצל רק אם לא יודה באשמה, הנתבע טוען שהתנצל. כך או כך, הנתבע לא
4 הוכיח שפרסם התנצלות בהתאם לדרישת הסעיף.

5

6 38. אף על פי כן, מוכן אני לקבל את גרסת הנתבע לפיה היה שרוי בסערת רגשות בעת הפרסום ואת
7 טענתו לפיה הסיר את הפרסום. כמו כן, יש לזכור כי מדובר בפרסום אחד שפורסם במקום אחד.

8

9 39. זאת ועוד, התובעים עודם משרתים במשטרה ולפחות לא נטען אחרת, לא הוכח בפני בניגוד
10 לטענתם כי נפגעו ממונית מעצם הפרסום, לא הוכח בפועל כי מעמדם נפגע כתוצאה מהפרסום לא
11 במסגרת עבודתם ולא במסגרת חברתית אחרת, למעשה לא הובאו ראיות ובכלל זאת עדים
12 להוכחת הפגיעה הממונית.

13

14 40. לאור כל האמור ומאחר שלא ניתן להסיק מהפסיקה על תעריף אחיד לפיצוי בגין לשון הרע וכל
15 מקרה ידון לפי נסיבותיו, על כן, אני מחייב את הנתבע לשלם לכל אחד מהתובעים סכום של 5,000
16 ₪. כמו כן, יישא הנתבע בהוצאות משפט ושכ"ט עו"ד בסך 7,500 ₪. כל הסכומים המפורטים
17 בסעיפים 40 ו-41 ישולמו תוך 30 יום מהיום שאם לא כן יישאו הפרשי הצמדה וריבית כחוק
18 מהיום ועד לתשלום בפועל.

19

20 41. המזכירות תעביר את פסק הדין לצדדים ותסגור את התיק.

21

22 ניתן היום, י"ז בטבת תשפ"ג, 10 ינואר 2023, בהעדר הצדדים.

23

24 בן ציון ברגר

25

26

27